

84.

Буди хуман као што је била Србија 1885. године

„Буди хуман као што је била Србија 1885. године”. Овај натпис стоји у холу зграде Црвеног крста у швајцарском граду Женеви. Црвени крст је међународна хуманитарна организација. Она помаже свим угроженим људима, без обзира одакле су и које су боје коже.

У време владавине краља Милана Србија је ратовала са Бугарском. Србија је тада имала војне болнице и Црвени крст, а Бугарска их није имала и њихове болеснике није имао ко да лечи. Нису имали ни болнице, ни лекове, ни кревете. Зато је међународни Црвени крст из целог света прикупљао помоћ за Бугарску. Али постојао је проблем, једини пут до Бугарске водио је преко Србије.

Тада се догодило нешто неочекивно, што се више никада није поновило у историји ратовања. Краљ Милан је прекинуо ратовање на један дан и пропустио возила Црвеног крста која су кренула за Бугарску. И то није било све, Србија је послала Бугарској ћебад, лекове и кревете из својих залиха.

Свет је био задивљен хуманошћу Србије и српског краља. Међународни Црвени крст одужио се Србији спомен-таблом која стоји у централном холу Црвеног крста у Женеви. На табли пише: „Буди хуман као што је била Србија 1885. године”. Захваљујући тој табли цео свет се упознао са племенитошћу српског краља и народа.

Радомир Путник – први човек српске војске у Великом рату, начелник Генералног штаба. Колико је велика и значајна личност био војвода Радомир Путник, можда најбоље говори чињеница да се у Канади читава планина зове у његову част – планина Путник! Као командант у ратовима наредио је да његова плата буде иста као плата **потпоручника***. Красили су га змајско срце и анђеоска доброта.

Степа Степановић – командант Друге српске армије, вitez Церске битке, донео нам је славну победу на Церу не жалећи свој живот. У њему је куцало срце народа, искрено, јуначко и неокаљано. Његово топло срце често је помагало војницима да издрже најтеже дане.

Живојин Мишић – након рањавања Петра Бојовића постао је командант Прве српске армије и донео Србији витешку победу у Колубарској битци. Његова чудесна војна тактика у Колубарској битци изучава се у многим војним школама широм света. Војним умећима Живојина Мишића дивили су се и пријатељи и непријатељи.

Петар Бојовић – командант Прве српске армије. Ране га нису могле спутати, за раз није знао. Увек веран српству и отаџбини, никад је није изневерио. Његова рамена нису била доволно велика да понесу сва одликовања којима је одливован, али их он, из скромности, није носио.

92.

Милун(ка) Савић

Још у Балканским ратовима у славном Гвозденом пуку*, храброшћу се истакао један каплар* из народа. Звао се Милун Савић. Нико није знао ко је он и одакле је, али то и није било важно. У рату су сви били браћа и држали су се сложно.

Милун се увек борио у првим редовима, не страхујући за живот. Само је под налетима непријатељског оружја увек изговарао: „Само да ме не погоде у груди”.

Догодило се још у Брегалничкој бици 1913. године да Милун буде рањен, баш у груди. Ускоро се сазнало зашто је Милун толико страховао да не буде рањен у груди: Милун је, у ствари, био Милунка! Један од најхрабријих војника био је девојка!

Када су команданти покушали да је заштите и врате кући, Милунка то нипошто није желела. „Ја сам војник краљевине Србије а од мог девојаштва остала је само одсечена кика на јастуку”, говорила је. Заиста, када је кретала од куће, прерушена у мушкарца, Милунка је на белом јастуку оставила своју дугу, црну косу, исплетену у кику.

Неустрашива Милунка је са српском војском прошла њен најтежи пут, увек спремна да за отаџбину да оно највредније – свој живот. Прошла је балканске ратове, Први светски рат, повлачење преко Албаније. Све је издржала и постала симбол српске храбости, али и страдања. Одликована је величим бројем ордења и међаља и постала је жена са највише одликовања у Великом рату.

* **Гвоздени пук** – пук (војна јединица) српске војске, познат по изузетној храбrosti и издржљивosti, по чему је и добио назив – гвоздени.

* **Каплар** – чин у војсци.

96.

Последње „ђиха” верних пратилаца

На обалама мора у грчком граду Солуну те 1915. године тискала се гомила исцрпљеног народа. Сви су чекали да се украју на лађе, које ће их одвести до Крфа. Међу њима су били и коњи, верни пратиоци српске војске у свим њиховим ратовима. Више него глад и исцрпљеност, војничка срца притискала је тешка коб: ускоро ће их савезничке лађе пребацити на Крф. Али на лађама неће бити места за све коње, неки ће остати у Солуну... „Можда ће им овде бити боље, можда ће их добри људи нахранити и окрепити”, тешили су се неки од њих.

Запловише лађе. Коњи, којима није било суђено да крену на Крф, стајали су на обали гледајући за својим господарима са којима су последњих година делили добро и зло. Одједном неко повика: „Погледајте!” Као по нечијој заповести, коњи кренуше за својим господарима, не желећи да их напусте. Сви, који су били на лађама, скамењено су гледали како коњи, услед исцрпљености, један по један нестају у дубинама плавог мора.

Дрхтећи од невероватног призора сви на лађама у један мах скидоше капе и са сузама и поносом у очима прекрстише се за ове неустрашиве, четвороноге јунаке, који оставише своја тела у таласима Егејског мора. Српски јунаци их никада нису заборавили. Сећање на племенистост и верност ових и свих у рату пострадалих коња заувек светли у сећању оних у чијим грудима куцају начко срце.

99.

Краљ Александар Карађорђевић

Краљ Александар Карађорђевић био је други син краља Петра и књегиње Зорке, црногорске принцезе. Пред избијање Првог светског рата постао је регент – наследник престола и почeo је да помаже осталом краљу Петру у краљевским пословима.

Као и његов отац, престолонаследник Александар био је уз свој народ за време рата, преживљавајући са њим најстрашније тренутке. Он је био врховни командант војске у Првом светском рату и био је неизмерно поносан на своју неустрашиву војску. И касније, у мирна времена, највише је волео да носи војничку одећу, сећајући се славних дана.

Краљ Александар је постао први краљ државе која је понела назив Југославија. Због уједињавања Јужних Словена у једну државу назваше га краљ Ујединитељ. Владао је мирно, поносан на свој народ, све док један метак није прекинуо мир – краљ Александар убијен је у француском граду Марсељу, приликом посете Француској.

Народ је са тугом, клечећи на коленима, дочекао свога краља у Београду и Тополи, где је сахрањен, међу својим славним прецима.

